

27. Эклога. Византийский законодательный свод VIII века – М.: Наука, 1965. – 226 с. 28. Творения святого отца нашего Никифора, архиепископа Константинопольского. – Минск: Харвест, 2001. – 510 с. 29. Griffith S. Bashir/Beser: Boon Companion of the Byzantine Emperor Leo III; the Islamic Recension of his Story in Leiden Oriental MS 951(2) / S. Griffith // Le Muséon. 1990. Vol. 103. 3–4. P. 293–327. 30. Dawson C. The Making of Europe: An Introduction to the History of European Unity / C. Dawson. – L.: The Catholic University of America Press, 2002. – 324 p. 31. Every G. The Byzantine Patriarchate, 451–1204 / G. Every. – L.: Society for Promoting Christian Knowledge, 1947. – 212 p. 32. Максимович К. А. История Древней Церкви: Ч. 1. 33–843 / К. А. Максимович. – М.: ПСТГУ, 2012. – 592 с. 33. Дашков С. Б. История византийских императоров / С. Б. Дашков. – М.: Красная площадь, 1995. – 370 с.

Сергей Милютин

ИКОНОБОРЧЕСКИЙ КОНФЛИКТ В ВИЗАНТИИ: «ВОСТОК» ПРОТИВ «ЗАПАДА»?

В статье рассмотрено правомерность предположения, что иконоборческий конфликт в Византийской империи был результатом противостояния между православным западом и иконоборческим востоком. Проанализировано отношение к иконам из стороны монофизитов, павликиан, малоазиатских епископов, а также военных, что набиралось из восточных фем империи. Определено, что невзирая на поликультурный характер восточных провинций Византии, данная теория имеет под собой фрагментарную доказательную базу и не соответствует историческим реалиям.

Ключевые слова: иконоборчество, икона, павликиане, монофизиты, Лев III Исавр.

Sergey Milyutin

ICONOCLASTIC CONFLICT IN BYZANTIUM «EAST» VERSUS «WEST»?

The article reviews the legality of the assumption that the iconoclastic conflict was the result of the confrontation between the Orthodox West and the iconoclastic East of the Byzantine Empire. The author analyzed the Pavlikian's, Monophysites', military's attitude to the icons. It was determined that despite the multicultural character of the eastern provinces of the Byzantine Empire, the theory is under congregation has a fragmented evidence base and does not correspond to historical realities.

Key words: iconoclasm, icon, Paulicians, Monophysites, Leo III the Isaurian.

УДК: 94:355.426(438+439)»1526/1528»

Олександра Звягіна

КОРОЛІВСТВО ПОЛЬСЬКЕ І ВІЙНА В УГОРЩИНІ У ПЕРІОД 1526–1528 РР.

Метою цієї статті є розгляд початку та першого етапу локального конфлікту – війни в Угорщині у 1526–1528 рр., який мав загальноєвропейське значення та вплинув на формування кордонів та розташування політичних сил в Центрально-Східній Європі у період раннього нового часу. В роботі зроблений аналіз перебігу конфлікту в умовах залучення до нього на рівні дипломатії третьої сторони – Королівства Польського, що було одним з відображень політичного протистояння між династіями Габсбургів та Ягеллонів у першій половині XVI ст. Розглянуті особливості польської дипломатії в умовах війни в Угорщині та неоднозначність політики Ягеллонів та її методів, зважаючи на потребу збереження впливу власної династії та її позиції в регіоні.

Ключові слова: Королівство Польське, Угорщина, Ягеллони, Габсбурги, дипломатія.

Для Європи період кінця XV – першої половини XVI ст. був перехідним етапом між Середньовіччям та раннім Новим часом, що стало причиною кардинальних змін та територіальних трансформацій. Локальні конфлікти в цей час мали загальноєвропейське значення та були невід'ємною складовою міжнародних відносин, визначаючи розвиток та напрями зовнішньої політики європейських держав на кілька сторіч вперед, що обумовлює актуальність дослідження.

Одним з таких конфліктів стала війна за угорську корону, яка тривала упродовж майже всього XVI ст. і визначила не тільки нові територіальні межі, але й розташування політичних сил у Центрально-Східній Європі.

Метою роботи є спроба проаналізувати та узагальнити на основі наявних джерел та історіографії роль Королівства Польського на першому етапі угорського конфлікту у період 1526–1528 рр.

У науковому обігу наявна значна кількість джерел, які надали нам можливість окреслити та визначити роль Польщі в Угорщині у 1526–1528 рр. Важливим є збірник листів, посольських інструкцій, дипломатичних звітів і донесень часів правління польського короля Сигізмунда I

Ягеллона, який історики умовно називають «Теки Гурського» на честь їх укладача – працівника королівської канцелярії Станіслава Гурського (1497–1572 рр.). Вони знаходяться в різних бібліотеках та архівах як Польщі, так і Німеччини. Упродовж 1852–1999 рр. завдяки зусиллям польських істориків частину документів вдалося віднайти, систематизувати та опублікувати під загальною назвою «Акти Томіціана» («Acta Tomiciana»). Частина з них до сьогодні є неопрацьованими та невиданими, а копії цих документів можна знайти у Національній бібліотеці Польщі у Варшаві.

Одним з найважливіших неопублікованих джерел для вивчення польської зовнішньої політики раннього нового часу є «Коронна метрика» («Метрыка Когонна») – книга реєстрів, записів і декретів польської королівської канцелярії, датованих 1447–1795 рр. Наразі вона знаходиться в Головному архіві давніх актів у Варшаві.

Розробка питання війни в Угорщині у XVI ст. в цілому і у 1526–1528 рр. зокрема, та роль Польщі в ній в історіографії носить досить фрагментарний характер. Більшість робіт з цього питання представлені в рамках загальної історії Угорщини – А. Дівекі, Б. Картледж, І. Памлеїн, В.Фельчак, Т. Франк, П. Ханак та інші. Тоді як в польській історіографії ця проблема проходить в контексті загальної історії чи воєн з князівством Молдавським та Османською імперією – М. Богука, М. Біскуп, Х. Ліске, М., Маркевіч та інші. В українській історіографії ця тема ще не знайшла свого висвітлення. Фрагментарність дослідження питання обумовлює його новизну.

На початку XVI ст. завдяки успішній зовнішній та династичній політиці Казимира II Ягеллона під владою його королівської родини знаходились Польща, Велике князівство Литовське, Чехія та Угорщина в рамках її кордонів періоду кінця XV – початку XVI ст. (тобто, окрім території сучасної Угорщини до її складу входили – Хорватія, Трансильванія, Словачія, Закарпаття та частина Сербії – Воєводіна). Четверо синів Казимира II займали трон тієї чи іншої країни Центрально-Східної Європи у різні часи. Старший, Владислав II, був королем Чехії та Угорщини (1471 р., 1490–1506 рр.). Польську корону та титул Великого князя Литовського по черзі успадковували Ян Ольбрахт (1492–1501 рр.), Олександр (1501–1506 рр.) та Сигізмунд I (1506–1548 рр.).

Після смерті Владислава II трон Чехії та Угорщини зайняв його малолітній син Людовік II (1516–1526 рр.) племінник польського короля Сигізмунда I, який невдовзі загинув 29 серпня 1526 р. у битві проти Османської імперії на полі Могач. Після смерті короля в обох країнах були призначені вибори, згідно прав та привілеїв місцевої шляхти. У Чехії, завдяки тонкій дипломатичній грі та підкупам можновладців корона була віддана ерцгерцогу австрійському Фердинанду Габсбургу, молодшому брату імператора Священної римської імперії германської нації Карла V. Він сподівався також зайняти угорський трон, але на відміну від чеської шляхти більша частина знаті не бажала бачити в ролі короля Габсбурга і обрала 11 листопада 1526 р. воєводу трансильванського, найбагатшого угорського магната Яноша Заполья. Окремо слід зазначити, що рідна сестра воєводи Барбара Заполья у 1512–1515 рр. була дружиною Сигізмунда I і польською королевою.

Фердинанд не міг погодитись з втратою Угорщини і завдяки підтримці незначної частини шляхти та підкупам 17 грудня 1526 р. організував новий виборчий сейм, на якому він був проголошений королем. Результатом подвійних виборів 1526 р. було розділення Угорщини на дві частини. Західноугорські землі опинились під владою австрійського ерцгерцога та короля Чехії Фердинанда Габсбурга. Східні терени країни підпорядковувались воєводі трансильванському Яношу Заполья. В той же час, жоден з королів не визнав легітимності влади свого супротивника і його прав на корону, що стало причиною початку збройного протистояння.

У цих подіях для обох сторін важливою була позиція польського короля Сигізмунда I. Об'єднане персональною унією Королівство Польське та Велике князівство Литовське у першій половині XVI ст. було впливовою державою Європи та одним з найпотужніших сусідів Угорщини. Його залучення на свій бік стало принциповим питанням для двох новообраних королів. Зважаючи на приблизну рівність сил австрійського ерцгерцога та воєводи трансильванського, військове втручання Ягеллона могло надати значну перевагу одній зі сторін і сприяти швидкому вирішенню конфлікту.

У свою чергу, Сигізмунд I після подвійних виборів 1526 р. на рівні офіційної дипломатії оголосив про військове невтручання та нейтралітет Королівства Польського в угорському конфлікті. Причиною цього було, з одного боку, бажання Ягеллона зберегти позиції власної династії у Центрально-Східній Європі та небажання зміцнення політичного впливу австрійської династії в регіоні. Тоді, як з іншого боку, Габсбурги були однією з найпотужніших династій Європи і ще з кінця XV ст. існувала загроза створення антипольського союзу між ними та князівством Московським, а також ризик блокади королівських міст на Балтиці Ельблонгу та Гданська, як це було в попередній період, висунення претензій Габсбургами на володіння васально залежною від

Ягеллонів Пруссією. Все це унеможливило відкрите протистояння з австрійською династією з боку Королівства Польського.

Однак з метою зміни політичної позиції Сигізмунда I щодо Угорщини у кінці 1526 р. до Кракова прибули посольства від імені Яноша Заполья та Фердинанда Габсбурга. Аналізуючи відповідь Сигізмунда I після аудієнції з австрійським послом, яка міститься в «Актах Томіціана», можемо зробити висновок, що король прийняв пропозиції Фердинанда дуже стримано і не затвердив жодного з представлених дипломатом пунктів [1, s. 320–321; 2, s. 216].

По-іншому було прийняте на аудієнції у польського короля посольство від імені Заполья. Так, Ягеллон у листі до воєводи трансільванського від 6 грудня 1526 р. називав його «сином», визнавав за ним королівський титул і проголошував «одвічну готовність до співпраці на всіх рівнях» [3, s. 185; 2, s. 219; 4, s. 1115]. У той же час, Сигізмунд I писав про потребу захисту східних кордонів Великого князівства Литовського від татарів та московитів і про політичний тиск з боку Габсбургів, чим пояснював неможливість в цей час надати військову допомогу [2, s. 219].

Незважаючи на таку відповідь короля, Заполья не залишився сам на сам проти Фердинанда. Значна підтримка була надана угорському королю з боку ряду антигабсбурзьки налаштованих польських магнатів. Зокрема, у вигляді добровільних військових формувань з боку воєводи руського, великого гетьмана коронного Яна Тарновського та старости краківського, маршалка коронного Пьотра Кміти на початку 1527 р., фінансування яких займались також польська королева, друга дружина Сигізмунда I Бона Сфорца та впливова магнатська родина Лаських.

Незважаючи на це, у першій половині 1527 р. значно зросла загроза опанування всієї Угорщини Габсбургами, а неможливість надання Польщею відкрито військової допомоги Яношу Заполья та послаблення його позицій в країні стали причиною зародження у колах прихильників воєводи трансільванського ідеї звернення до Османської імперії. Можливість участі турків у конфлікті та наближення їх до польського кордону стали причиною того, що Сигізмунд I розпочав пошук шляхів встановлення миру між двома угорськими королями.

У той же час, імператор Карл V сконцентрував усі сили імперії Габсбургів на боротьбу з французьким королем з династії Валуа, Франциском I в Італії і вважав цей напрям пріоритетним, тому не бажав надавати Фердинанду військової допомоги в Угорщині. Так, Карл V у своєму листі до брата виступав проти війни із Я. Заполья, наголошував на потребі підтримки Австрією його планів проти Франції і також бачив необхідність у вирішенні угорського питання шляхом мирних угод [5, s. 32]. Імператор був навіть готовий піти на підкуп Я. Заполья, в разі якщо той відмовиться від переговорів, заради чого надіслав Фердинанду 6 березня 1527 р. вексель на суму в 100 тис. дукатів [5, s. 32].

26 березня 1527 р. Сигізмунд I закликав двох угорських королів розпочати мирний діалог, заради чого пропонував зібратись на спільний з'їзд, під час якого він мав виступити в якості посередника та гаранта дотримання його результатів. Я. Заполья та Ф. Габсбург погодились на пропозицію Ягеллона. Так, польський король призначив дату проведення з'їзду на 1 червня 1527 р. у центральноморавському місті Оломоуці.

Таким чином, 1 червня 1527 р. у місті Оломоуці за посередництва Польщі відбувся з'їзд між Заполья та Фердинандом, метою якого було вирішення питання наслідування корони після смерті Людовіка II та припинення військових дій в Угорщині [1, s. 335].

Під час роботи з'їзду кожна зі сторін висунула власні пропозиції щодо можливих шляхів вирішення конфлікту. Так, згідно мирного плану, який від імені Сигізмунда I представили польські послы, запропоновано два варіанти. Перший, передбачав, що обидві сторони визнають правомірність подвійних виборів 1526 р. і залишать за собою ті території, які знаходились під їх владою на момент проведення з'їзду. Цей варіант закріпив би поділ країни, але мав стримати поступ Габсбургів та залишив би за Ягеллонами механізми впливу в Угорщині через Заполья.

Другий варіант, з точки зору польської дипломатії полягав у зреченні Фердинанда від корони в обмін на відмову Польщі та Угорщини від претензій на землі Моравії та Сілезії [5, s. 43].

Австрійські дипломати, згідно наданих Фердинандом інструкцій, не мали повноважень погоджуватись на жоден з варіантів польської сторони. Під час роботи з'їзду представники Габсбурга висунули власні умови миру. Так, Янош Заполья мав зречтись корони на користь австрійського ерцгерцога. За це йому була запропонована сума у 300 тис. дукатів, право залишити за собою родинні землі князівства Трансільванія, а також володіння територією Боснії, після її сумісного відвоювання у турків [6, s. 81].

Представники Заполья відповіли однозначною відмовою. Більше того, Францишек Франгепан від імені угорського короля висунув претензії на Сілезію, Моравію та деякі прикордонні замки Австрії, які були здобуті під час правління в Угорщині Матяша Корвіна [1, s. 336].

Таким чином, переговори про мир під час з'їзду зайшли в глухий кут. Кожна зі сторін не бажала йти на компроміс. Обидва угорські королі не збирались зрікатись корони чи своїх претензій

на всю територію країни. Це підтверджують звіти польських послів, надіслані Сигізмунду I під час з'їзду в Оломоуцу: «Ваша королівська милість, жадання та спрямування обох сторін дуже різні, і ми не змогли їх спровадити до спільного компромісу, бо кожна зі сторін бажає мати королівство...виходячи з цього ми намагались дійти згоди щодо миру та хоча б припинення військових дій» [7, s. 85].

Одночасно з цим, на початку червня 1527 р. до Кракова прибув посол Фердинада Єжи Логсхау, який намагався вплинути на рішення з'їзду, пропонуючи Сигізмунду I особисту зустріч з Фердинандом та шлюбні контракти з Габсбургами. За це Ягеллон мав схилити Заполя до зречення корони [5, с. 46]. Польський король, зважаючи на плани збереження власного впливу в Угорщині через Заполя, не міг погодитись на зречення ним корони чи персональний з'їзд з Габсбургом. Офіційно відмова Сигізмунда I була обґрунтована тим, що монарх є лише посередником і не може приймати позицію жодної зі сторін, що могло б призвести до «поганих наслідків та ще більшому розгортанню війни в Угорщині» [7, s. 88].

Результатом з'їзду в Оломоуцу було укладене перемир'я між Заполя та Фердинандом на два місяці – до 1 серпня 1527 р. Однією з причин відмови Габсбурга йти на більші поступки була звістка під час зустрічі про перемоги Карла V в Італії, що давало австрійцю надію на допомогу брата в найближчому майбутньому. В той же час, кожна зі сторін потребувала миру для консолідації сил і зміцнення власних позицій [7, s. 91].

Військове протистояння між Заполя та Фердинандом поновлено восени 1527 р. З початку перемога була на боці воеводи трансильванського. У цей час з метою закріплення своїх успіхів Заполя неодноразово звертався до польського короля з проханням надіслати допомогу, але той відмовляв, посилаючись на татарську загрозу [1, с. 345–346]. Військові поразки Фердинанда восени 1527 р. були частково пов'язані з тим, що чеська шляхта відмовилась виступати проти угорців, віддаючи симпатії Яношу Заполя [1, s. 345–346].

У цей час на допомогу угорському королю у війні з Фердинандом з Польщі вирушив добровольчий загін піхоти з Кракова під командуванням Пьотра Кміти та Михала Спіса. Цікавим був той факт, що Сигізмунд I проігнорував цю подію і зробив вигляд, що нічого про це не знав [3, s. 186]. Тут ми чітко можемо простежити неоднозначність і складність політичної гри Ягеллона в Угорщині. Надання Заполя підкріплення було продиктоване тим, що, незважаючи на успіхи, його армія слабшала. У той час як Фердинанд мав можливість отримання підкріплення з будь-якого кутка величезної імперії Габсбургів. У цій ситуації, якщо б Сигізмунд I не зробив нічого, він міг би втратити Угорщину, яка б повністю відійшла Фердинанду в разі його перемоги. З іншої сторони, в разі самостійної перемоги Заполя, не надавши йому жодної допомоги польський король втратив би зв'язок з угорським королем і не зміг би в подальшому претендувати на будь-який політичний вплив в країні.

Ситуація в Угорщині змінилась у грудні 1527 р. Наступ Габсбургів посилювався. Угорські магнати та шляхта, які знаходились на нових відвойованих Фердинандом територіях і до того підтримували Заполя, були арештовані та жорстоко катовані. Все ж, угорський король не поспішав скласти зброю, розраховуючи на військову допомогу зі сторони Польщі. З цією метою ним надіслане посольство до Кракова. Так, у середині грудня 1527 р. до Сигізмунда I одночасно прибуло дві дипломатичні місії. Перша від Заполя, яку представляв дипломат Францишек Франгепан. Друга від Фердинанда на чолі з Єжи Логсхау та Сигізмундом Герберштейнем [3, s. 187]. Метою посольства Франгепана було прохання про військову допомогу, тоді як Логсхау та Герберштейн мали вмовити Ягеллона відмовитись від угорських планів. За це австрійські послы обіцяли польському монарху «відмову від московських зв'язків» проти Польщі та одруження сина короля Сигізмунда II Августа на одній з дочок Фердинанда [3, s. 187].

Австрійське та угорське посольства знаходились в Польщі під час проведення Пьотроковського сейму, який розпочав свою роботу 9 грудня 1527 р. Робота самого сейму мала досить неоднозначний характер. Згідно засад шляхетської демократії, послы могли просити сейм та сенат про прийняття рішення та вплинути таким чином на позицію короля. Так, дипломати Фердинанда та Заполя мали можливість представити свої пропозиції перед польськими станами.

Першим виступив Францишек Франгепан з промовою проти поширення німецьких впливів в Польщі та Угорщині [1, s. 367–370]. Посол також говорив про те, що Фердинанд через своїх представників погрожував Польщі війною та союзом з Великим князівством Московським. Після цього виступу польська шляхта в своїй більшості розпочала наполягати на «вигнанні німців (Габсбургів – примітка автора) з Угорщини та їх послів з Кракова» [1, s. 367–370]. З боку Сигізмунда I позиція сейму могла стати вагомим обґрунтуванням надання відмови на пропозиції Фердинанда.

Все ж, 13 січня 1528 р. в день виступу на Пьотроковському сеймі австрійських послів надійшла звістка про поразки військ Заполя [1, s. 367–370]. Таким чином, незважаючи на антигабсбурзькі настрої під час роботи сейму, Сигізмунд I був змушений частково прийняти умови австрійських

послів. Ягеллон погодився на реалізацію шлюбних домовленостей, але не дав чіткої відповіді щодо їх деталей та часу [8, s. 65].

11 лютого 1528 р. угорський дипломат отримав офіційну відповідь на своє посольство від польського короля. Сигізмунд I зазначав, що це лише «попереднє рішення», яке потребувало наради з сенатом і могло бути зміненим. Все ж, він відмовив Заполья у наданні військової допомоги проти Габсбурга [9, s. 35]. Сигізмунд I зазначав, що в цей час в інтересах власної держави мусив зайняти нейтральну позицію через «небезпеку з боку двох ворогуючих сторін для держави», тут можна говорити про загрозу створення антипольського союзу між Габсбургами та Великим князівством Московським [9, s. 35].

В умовах великих військових втрат Заполья, посилення позицій Габсбургів в Угорщині та їх політичного тиску на польського короля, 4 березня 1528 р. в Радомі Сигізмунд I видав наказ всім польським військам повернутись з Угорщини під приводом татарської загрози та забороняв службу на добровільній основі під владою іншого короля під приводом захисту власної держави [8, s. 113–114]. Тут окремо потрібно зазначити, що на службі у Яноша Заполья у 1527 р. знаходилось приблизно дві тисячі поляків [10, s. 156]. Ця постанова доволі цікава, тому що вона підтверджувала факт участі польських військових в угорському конфлікті на стороні Заполья, а час її появи співпадав з діяльністю угорського посольства у гетьмана коронного Яна Тарновського. На момент оголошення Радомської постанови війська гетьмана вже стояли на кордоні з Угорщиною і були готові вирушити на допомогу Заполья [11, s. 67, 73]. Про що добре було відомо в Кракові, зокрема, завдяки тому, що королева Бона підтримувала Яна Тарновського [11, s. 67, 73]. Так, радомська постанова від 4 березня 1528 р. фактично забороняла виправу військ гетьмана коронного, хоча конкретно його імені не зазначено.

Політична інтуїція та уміння тверезо оцінювати ситуацію не підвели Сигізмунда I. 6 березня 1528 р. в битві під Шиною, недалеко від Кошиць, Заполья зазнав нищівної поразки від сил Фердинанда. Військо угорського короля було розбите вщент, а сам він був змушений втікати до Польщі з частиною своїх людей. Заполья знайшов собі притулок у володіннях гетьмана коронного Яна Тарновського у Тарнові [3, s. 188].

Після втечі Заполья до Польщі, 25 березня 1528 р. Сигізмунд I видав йому та його людям «залізного» листа, який дозволяв перебувати на території Польщі та гарантував безпеку. Також угорський король від Ягеллона для особистої охорони отримав триста осіб. Головною умовою було не порушення з боку Заполья добросусідських відносин з Фердинандом [12, s. 652]. У цьому випадку, польський король не стільки проявив великодушність, скільки розумів, що для нього відмова від Заполья буде означати остаточну втрату будь-якого впливу на угорські справи.

У свою чергу, Фердинанд негативно відреагував на прийняття Сигізмундом I Заполья до Польщі та надання йому «залізного» листа. Посол Габсбурга в Кракові вимагав видати біглому угорському королю, в разі відмови відкрито погрожував Ягеллону війною [13, s. 8].

Вирішення цієї ситуації Сигізмунд I знайшов у дипломатичній площині. Польський король надіслав посольство на чолі з королівським секретарем Петром Опалінським до Фердинанда. Згідно наданих йому інструкцій, дипломат мав залагодити питання перебування Заполья в Польщі та затвердити службу поляків в його армії [14]. З приводу служби польських військових Сигізмунд I зазначав, що, незважаючи на видання радомської постанови, вона суперечила шляхетським правам та привілеям [14].

Прийняття угорського короля після поразки під Шиною Ягеллон обґрунтовував тим фактом, що як християнський король не міг відмовити в допомозі «своєму сусіду і родичу зі сторони померлої дружини» [14]. Оригінальним дипломатичним кроком стала заява Сигізмунда I про те, що прийнявши в Тарнові Заполья Польща зробила значну послугу «всьому християнському світу», тому що в іншому випадку угорський король поїхав би до Османської імперії і звернувся по допомогу до султана, а тоді «ситуація була б набагато гіршою в першу чергу для самого Фердинанда» [14]. Повернення Заполья в Угорщину у 1528 р. пов'язано з новим етапом в історії цього конфлікту та включенням до нього Османської імперії.

Таким чином, після смерті Людовіка II Ягеллона 29 серпня 1526 р. у битві під Могачем і проведення подвійних королівських виборів в Угорщині, розпочалось збройне протистояння за владу між воєводою трансільванським Яношем Заполья та ерцгерцогом австрійським Фердинандом Габсбургом, перший етап якого відноситься до 1526–1528 рр.

У цей час, кожна зі сторін конфлікту шукала підтримки та союзників. Позиція Королівства Польського, як однієї з найбільших та найвпливовіших держав Європи мала велике значення для перебігу війни в Угорщині. Саме тому кожен з новообраних королів намагався залучити династію Ягеллонів на свій бік. Одночасно з цим, польський король Сигізмунд I, після смерті племінника Людовіка II, прагнув зберегти політичний вплив власної династії в Центрально-Східній Європі. Незважаючи на те, що на офіційному рівні Сигізмунд I зайняв нейтральну позицію і взяв на себе

роль посередника в конфлікті між Габсбургом та Заполья. На рівні неофіційної дипломатії польський король підтримував воєводу трансільванського з метою затвердження власних династичних інтересів в Угорщині шляхом послаблення впливу Габсбургів та недопущення опанування ними всієї території країни.

Неможливість відкритого військового втручання з боку Ягеллона до угорського конфлікту через загрозу створення антипольського союзу між австрійською династією та князівством Московським стали причиною активізації польської дипломатії та різноманітних політичних комбінацій, однією з яких став з'їзд 1527 р. в Оломоуці.

Упродовж 1526–1528 рр. зацікавленість Ягеллонів угорським питанням визначала не тільки перебіг угорського конфлікту, але й майбутнє Королівства Польського та Центрально-Східної Європи у період раннього Нового часу.

Список використаних джерел

1. Pocięcha W. Królowa Bona (1494–1557). Czasy i Ludzie Odrodzenia / W. Pocięcha. – Poznań: PWN, 1949. – Т. II. – 598 s.
2. Acta Tomiciana. Tomus Octavus Epistolarum. Legationum. Responsorum // A. T. Działyński. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1876. – 453 s.
3. Bogucka M. Bona Sforza / M. Bogucka. – W.: PIW, 1989. – 331 s.
4. Listy polskie XVI wieku // pod. Red. Kazimierza Rymuta. – Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 1998. – Т. I. Listy z lat 1525–1548 ze zbiorów Władysława Pocięchy, Witolda Tasyżckiego i Adama Turasiewicza. — 504 s.
5. Liske K. Dyplomacja Polska w roku 1527 / K. Liske. – Lwow: druk. im. Ossolinskich, 1869. – 59 s.
6. Cartledge B. The Will to Survive. A History of Hungary / B. Cartledge. – L.: Hurst & Company, 2011. – 604 p.
7. Acta Tomiciana. Tomus Nonus Epistolarum. Legationum. Responsorum. Actionum et Rerum Gestarum, Serenissimi Principis Sigismundi Primi Regis Poloniae Magni Ducis Lithuaniae // A. T. Działyński. – Poznań: Biblioteka Kórnicka, 1876. – 521 s.
8. Acta Tomiciana. Tomus Decimus Epistolarum. Legationum. Responsorum. Actionum et Rerum Gestarum, Serenissimi Principis Sigismundi Primi Regis Poloniae Magni Ducis Lithuaniae // A. T. Działyński. – Poznań: Biblioteka Kórnicka, 1899. – 313 s.
9. Archiwum i zbiór rękopisów Czartoryskich w Krakowie // Teki Naruszewicza. – Т. 41.
10. Markiewicz M. Historia Polski 1492–1795 / M. Markiewicz. – Kraków: Wyd. Literackie, 2004. – 758 s.
11. Archiwum i zbiór rękopisów Czartoryskich w Krakowie // Teki Naruszewicza. – Т. 43.
12. Biskup M. Polish Diplomacy during the Angevin and Jagiellonian Era (1370–1572) / The History of Polish Diplomacy X–XX c. // G. Labuda, W. Michowicz / M. Biskup. – W.: Sejm Publishing office, 2005. – 691 s.
13. Archiwum i zbiór rękopisów Czartoryskich w Krakowie // Teki Naruszewicza. – Т. 42.
14. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Księgi Poselstw (Libri Legationum). Ks. 22k465v-9,469–71v.

Александра Звягина

КОРОЛЕВСТВО ПОЛЬСКОЕ И ВОЙНА В ВЕНГРИИ В ПЕРИОД 1526–1528 ГГ.

Целью этой статьи является рассмотрение начала и первого этапа локального конфликта – войны в Венгрии в период 1526–1528 гг., который имел общеевропейское значение и повлиял на формирование границ и расстановку политических сил в Центральной и Восточной Европе в период раннего Нового времени. В работе сделан анализ протекания конфликта в условиях привлечения к нему на уровне дипломатии третьей стороны – Королевства Польского, что было одним из отражений политического противостояния между династиями Габсбургов и Ягеллонов в первой половине XVI в. Рассмотрены особенности польской дипломатии в условиях войны в Венгрии и неоднозначность политики Ягеллонов и ее методов, учитывая необходимость сохранения влияния собственной династии и ее позиций в регионе.

Ключевые слова: Королевство Польское, Венгрия, Ягеллоны, Габсбурги, дипломатия.

Olexandra Zvyagina

KINGDOM OF POLAND AND THE WAR IN HUNGARY IN THE PERIOD OF 1526–1528

The purpose of this article is to consider the beginning and the first stage of a local conflict – the war in Hungary in the period of 1526–1528, which had a great importance for all Europe and had crucial influence on the formation of boundaries and the balance of political forces in Central and Eastern Europe in the early modern times. In this paper was made an analysis of the flow of the conflict in terms of attracting to it as a third force the Kingdom of Poland on the diplomacy level. This was one of the reflections of the political confrontation between the Habsburg and the Jagiellonian dynasty in the first half of the XVI century. In this article was made an attempt to analysis the features of the Polish diplomacy in the war in Hungary and the Jagiellon's ambiguity policy and its practices, taking into account the need to preserve its own dynasty influence and its position in the region.

Key words: Kingdom of Poland, Hungary, Jagiellonians, Habsburgs, diplomacy.